

Zondag 40 HC

1 het geschenk

2 het verbod

3 het gebod

Gemeente,

Gij zult niet doodslaan. Gij zult niet echtbreken. Gij zult niet stelen. Gij zult geen vals getuigenis geven. Gij zult niet begeren..... Het is allemaal: Gij zult niet. Het 6^e, 7^e, 8^e, 9^e, 10^e, gebod. Allemaal verbodsborden lijkt het wel. Het ziet een mooi paadje met prachtige bloemen staan maar daarvoor: rond bord, wit van binnen, rode rand: verboden toegang. Als christen mag je een heleboel dingen niet. Zo lijkt het wel te zijn bij deze geboden, en zo denken mensen soms.

Maar dan doen wij de HEERE groot onrecht aan door zo te denken. Alsof de HEERE de God is een mens allemaal fijne dingen niet gunt. Nee, we moeten denken aan een heel ander beeld. Aan een prachtige bloem. Er schijnt een bijzondere bloem te zijn die heel mooi bloeit. Zeldzaam groot en mooi. Tegelijk is het een hele kwetsbare bloem. Die als je hem aanraakt verdort en gaat krullen. Als die bloem bloeit trekt hij enorm veel belangstelling. Mensen verdringen zich om er een glimp van op te vangen. Dan zet men een glasplaat om die bloem heen. Ter bescherming, zodat de bloem niet aangeraakt wordt en verdort. Maar mooi blijft bloeien en steeds verder openbloeit. Kijk, zo zet God Zijn geboden als een glasplaat rondom prachtige, tere bloemen. Om de prachtige tere bloem van het leven: Gij zult niet doodslaan Om de bloem van het lichaam, en de seksualiteit: Gij zult niet echtbreken. Om de bloem van het bezit: Gij zult niet stelen. Om de bloem de waarheid: Gij zult geen vals getuigenis geven. De bloem van je hart: Gij zult niet begeren....

1 geschenk

Inderdaad: het leven is een prachtige, tere bloem. We zongen erover in Psalm 139. Geformeed, geborduurd door God in de moederschoot. Wat is het menselijk lichaam een wonderlijk geheel. Hersenen, bloedsomloop, zenuwen, genen. Wonderlijk geheel. Daarin vertonen wij in zekere zin nog steeds Gods beeld. Wij kunnen denken, spreken, handelen. Wij zijn geroepen om verantwoordelijkheid te dragen over de schepping. Daarin is ook ieders mens gelijk. We stammen allemaal van Adam af, en vertonen allemaal Gods beeld in deze opzichten nog. En voor medechristenen geldt: ook voor hen stierf de Heere Jezus, gaf Jezus Zijn bloed voor hun leven. En voor anderen geldt: also lief heeft God ook hen gehad dat Hij heil bereid heeft en hen laat roepen tot dat heil opdat ook zij gered worden. Het leven: een prachtige, tere bloem.

Een bloem wat ons lichaam betreft. Prachtig als het goed functioneren mag. Teer, want een stofje in je oog is genoeg om gruwelijk veel last van te hebben. Eén bacterie kan je leven lamleggen en de dood in slepen. Maar ook wat ons geest betreft, ons gevoel. Prachtig als je je gelukkig, dankbaar voelt. Teer, want wat kan dat bezeerd worden, in elkaar krimpen, beschadigd worden. En zeker ook wat onze ziel betreft. Prachtig, want wat kan je zielsgelukkig zijn in de Heere. Maar ook teer, want één bacterie van zonde kan het aantasten en in donker brengen. Vooral ook: kostbaar: want je ziel heeft eeuwigheidswaarde, is bestemd voor de eeuwigheid.

Dat mooie geschenk van God. Je kunt, je moet je ook voorstellen dat God het zeer vertoont als je dat mooie geschenk van Hem aantast. Hij heeft zoiets moois gemaakt, geborduurd, geformeerd. Als je dat dan aantast en pijn doet, dan raak je God in Zijn hart. Dan wekt dat Zijn toorn op. Wie aan het leven komt, komt aan Hem.

Daarom: Gij zult niet doden. Dat geldt het menselijk leven in het bijzonder. Maar het zal duidelijk zijn: ook het leven van dieren en planten is door God geschapen. Ook met dat leven, met het milieu, heeft de mens zorgvuldig om te gaan. Maar het gaat hier vooral om het menselijk leven. Gij zult niet doden. Letterlijk staat er: niet wederrechtelijk doden. Want juist omdat het leven zo kostbaar is kan er een vorm van doden zijn die geoorloofd is. In uiterste situaties van noodweer, als mijn leven bedreigd wordt, mag ik mij verdedigen ter bescherming van. In oorlogstijd dat militairen bij zorgvuldige afweging anderen mogen/moeten doden ter bescherming van een land en volk. De overheid die om het leven te verdedigen en een doelbewuste, opzettelijke moordenaar te straffen met onomstotelijk bewijs de doodstraf uit mag voeren. Maar buiten deze uitzonderlijke gevallen: absoluut niet.

Daarom staat er ook in antwoord 105: dat ik ook mijzelf niet kwets of moedwillig in enig gevaar begeef. Dat ik zorg draag voor mijn lichaam, mijn leven. Geen roofoverval plegen op mijn lichaam. Geen risico's nemen in het verkeer. Geen eet- en leefgewoontes erop nahouden die mijn leven aantasten, denk aan ongezond eten en roken, drugs en te veel alcohol. Dat ik zorg draag voor mijn gevoelsleven. Waak voor overbelasting: ik mag 'nee' zeggen als ik iets mentaal niet aan kan en genoeg hooi op mijn vork heb. Dat ik zorg draag voor mijn ziel. Aandacht heb voor mijn ziel. Mijn ziel niet verwaarloos. Dagelijks stille tijd houd. Zoek het leven met Christus en het behoud van mijn ziel. Mijn ziel niet blootstellen aan invloeden die er schade aan doen. Straling van zonden die mijn ziel aantasten. Niet aan bloot stellen! Als je dan toch van een

verbodsbord wil spreken: er staat een verbodsbord voor de weg naar het verderf: verboden toegang.

Ik word geroepen om zorg te dragen voor mijn leven. Dan mag ik er hulp voor zoeken als dat nodig is. Hulp van een dokter of dietiste voor mijn lichaam. Hulp van een psycholoog of psychiater voor mijn geest. Hulp van een ambtsdrager voor mijn ziel. Daar ben ik zelfs toe verplicht als ik in nood ben. Als het leven geen geschenk voor me is, maar een last, als mijn geest, mijn ziel in nood is: zoek hulp.

Dit gebod is een spiegel: die mij mijn zonden doet zien.

Opgestapeld op de akker van mijn leven ligt zonde op zonde gestapeld dat ik met mijn leven onverantwoord ben omgegaan. Gods geschenk niet verzorgde, maar aantastte. Dat moet God wel bijzonder vertoornen. Zijn maaksel door mij zo verwaarloost en slecht verzorgd. Wil Uwe knecht door schuld verslagen o HEERE niet voor Uw vierschaar dagen. Het is een tuchtmeester om me te drijven naar Christus.

En het is een gids. Een gids om me te leiden vanuit Christus om zorg te dragen voor mijn leven en het leven van mijn naaste. Weet u wat wel mag? Mijn leven opofferen voor het heil van anderen. Zoals Jezus, die Zijn leven, Zijn kostbare leven, gaf, opofferde tot in de dood aan het kruis tot heil van anderen, om het leven van anderen te redden, te zegenen.

2 een verbod

Nu lijkt dit gebod verder wel mee te vallen. Gij zult niet doodslaan. Dat lijkt niet direct zo'n aanklacht te zijn. Gij zult niet echtbreken, niet stelen. Dat is nog wel te houden en te volbrengen. Wie dacht dat ook al weer? Ja dat was de rijke jongeling. Die zei, toen Jezus hem deze geboden voorhield: dit alles heb ik onderhouden van mijn jeugd af aan. Maar het liep niet best met hem af.

Want de wet wil geestelijk verstaan worden. En wat dat inhoudt heeft de Heere Jezus in de Bergrede wel duidelijk gemaakt. Gods gebod dringt door tot mijn diepste innerlijk van verlangens en begeerten. Elke zonde is als een vergiftige boom. Die heeft vruchten, takken, een stam en wortels. Maar door heel die boom stroomt het giftige sap waar mensen ziek van worden of aan overlijden kunnen. Nou, de zonde is als zo'n vergiftige boom. Die heeft vruchten: dat zijn de daden. Doodslaan, moorden. Maar die vruchten komen uit een tak voort. De tak van woorden die ik zeg waarmee ik anderen pijn doe. En die tak komt uit de stam. De stam van plannen die ik maak en waar ik mee speel en die ik koester. En die stam komt op uit een wortelstelsel van gedachten en begeerten. Maar door de wortels, de stam, de tak, de vruchten stroomt hetzelfde sap: van de haat, jaloezie en wraak.

Haat: dat is iemand ten achter stellen. Jezelf belangrijker achten. Gaan voor je eigen succes en genot, en de ander moet maar een zelf zien. Jaloezie: dat ik het niet gun en hebben kan dat een ander het beter heeft, meer heeft dan ik. Wraak dan praat ik mijn haat goed want dan zeg ik: hij heeft mij toch zeker ook wat aangedaan dus dan mag ik toch zeker ook wel iets. Dat sap vloeit door onze gedachten en begeerten heen.

Dat kan lang voor mensen verborgen blijven. Dat er niet echt vruchten van daden uit voortvloeien. Maar in een of-of situatie dan komt het eruit. Als er tien snoepjes zijn voor 10 kinderen, of 10 banen voor 10 volwassenen, dan merk je niks. Maar als er 1 snoepje is voor 2 kinderen of 1 baan voor 2 volwassenen dan komt het er zomaar uit: dat ik het hebben wil en die ander moet maar zien. Of in crisissituaties. Als ik moe ben en wat geprikkeld en dan begint iemand te treiteren, dan schiet ik uit mijn slof. Toen het leek dat David door de mand ging vallen met zijn overspel met Bathseba, toen stuurde hij Uria naar het front om hem te laten doden. Er is wel eens onderzoek gedaan naar de voorgeschiedenis van nazibeulen van de Tweede Wereldoorlog. En wat bleek? Voor het merendeel waren het voor die tijd keurige, hardwerkende mensen zoals u en ik. En Hitler in de wieg lag, zei zijn moeder: wat een schatje, wat een lief kind. Het komt er uit in bepaalde situaties. En het kan er uit komen omdat het erin zit. Het sap van haat, wraak, jaloezie.

En God houdt dat alles voor doodslag staat er. God ziet gedachten alsof het daden zijn. Wat zal Hij Zich verschrikkelijk vertoornen. Als ik met mijn gedachten en verlangens iemand kwaad wil doen en iets misgun of kwetsen wil. Wat zal God Zich vertoornen als ik iemand gevoelsleven kwets met mijn woorden. Wat denk ik, wat zeg ik makkelijk: 'gek' tegen of over iemand. Als ik iemand pest en vol onbegrip tegemoet treed. Wat zal God Zich vertoornen als ik iemands ziel meesleep naar het verderf. Bacterieën verspreidt waardoor iemand wordt meegesleept van God af.

Dit gebod is een spiegel: die mij mijn zonden doet zien. Opgestapeld op de akker van mijn leven ligt zonde op zonde gestapeld. Dat moet God wel bijzonder vertoornen. Alleen al dit gebod stelt mij zo schuldig. Wil Uwe knecht door schuld verslagen o HEERE niet voor Uw vierschaar dagen. Het is een tuchtmeester om me te drijven naar Christus. En Christus, Die hing aan het kruis en spreidde Zijn doorboorde handen uit naar...moordenaren. Moordenaren die wilde Hij behouden, daar wilde Hij tussen hangen.

En het is een gids. Een gids om me te leiden vanuit Christus om het leven van mijn naaste niet te beschadigen. Om dat sap van haat, jaloezie en wraakgierigheid te doden en te bestrijden, te kruisigen. En

Vanuit Jezus Die toen Hij leed, niet dreigde, als Hij gescholden werd, niet terugschold, toen Hij onheus behandeld werd niet uitviel, die toen Hij ten onrechte gemarteld werd, niet erop los sloeg. En hoe meer ik dit leer, hoe meer ik beseft dat ik elke morgen wel mag bidden: HEERE, bewaar me vandaag voor moord en doodslag in gedachten, woorden en daden. Het valt van mij te verwachten. Ik ben een moordenaar, dus het kan er bij mij uitkomen. Niet nodig, dit gebed? U, jij bent geen moordenaar? U wilt niet daar hangen waar Jezus hing? U bent te goed om in de buurt van Zijn uitgestrekte armen te komen? Rijke jongeling.

En ik mag zoveel dagen 's avonds danken: HEERE, dank U dat U mij voor deze zonden bewaard heb. Dat ik niemand uitschold, niemand doodde, niemand kwetste. Wat een wonder, dat U me er weer voor bewaard heb. Dat is taal van een verdiept geestelijk leven. Voren van verootmoediging en dankbaarheid. Of zijn ze dichtgeslibd door eigendunk, blindheid en zelfoverschatting? Wat is dan diepere ontdekking weer nodig. Zelfkennis in het licht van Gods gebod.

3 een gebod

Dan wijst de catechismus ons op nog een aspect van Gods geboden. Namelijk dat elk verbod een positieve keerzijde heeft. Als God iets kwaads verbiedt, dan gebiedt Hij het goede. We zagen dat al eerder: bij het eerste gebod: geen ander goden dienen, verbod, maar wel de ware God recht kennen en liefhebben. Het gebod. Bij het derde gebod: Gods Naam niet ijdel gebruiken, verbod, maar Zijn Naam vrijmoedig gebruiken, het gebod. Hier weer: het leven van anderen niet doodslaan, verbod, maar het leven van anderen wel goed doen, het gebod. Antwoord 107 noemt dan 4 dingen: de naaste liefhebben, geduld en vriendelijkheid bewijzen, schade afkeren, en zelfs vijanden goeddoen.

Het is alsof we de Heere Jezus zien. Die heeft liefgehad: het goede gezocht voor anderen. En dat gedaan heeft tot elke prijs, de prijs van Zijn leven, lijden en sterven. Liefhebben: het allerbeste voor iemand zoeken en verwerven en met opoffering van Zichzelf. Dat te kennen maakt wel klein. En geduld en vriendelijkheid bewijzen. Wat heeft Hij in mijn leven een geduld moeten hebben, die jaren dat ik me afkeerde. Wat heeft Hij een zachtmoedigheid dat Hij mij blijft verdragen ondanks alles wat ik Hem aandoe. Wat heeft Hij een vriendelijkheid waarin Hij mij blijft aanspreken om mij bij Zich te houden en te krijgen. Zoveel keren, zoveel jaren. En hoe Hij mijn schade afkeert: mijn verderf, mijn eeuwige rampzaligheid heeft afgewend door die Zelf voor mij te ondergaan. En dat Hij vijanden goeddoet. Mensen die Hem niet willen, die Zijn woorden niet willen, Hem weg willen kijken, denken, doden. Die van Hem af willen, maar Hij wilde

van mij niet af.

Vanuit Hem gebiedt God mij om mijn naaste lief te hebben. Zoveel als ik kan lichamelijk en psychisch aankan. Het goede voor anderen te zoeken. Waarom altijd bezig voor jezelf je hobby, je werk, je eigen gemak en plezier, in plaats van voor een ander iets te doen? Een bezoekje brengen bij een eenzame oudere in de gemeente, met een collectebus langs de deur gaan, een taak in de gemeente op je nemen. Daarin horen christenen vooraan te staan in goede werken.

Het goede voor de ander zoeken. Voor zijn ziel en eeuwigheid. Anderen in aanraking brengen met het heil dat nooit vergaat. Verlangen om de dingen van het eeuwige leven ter sprake te brengen. In je gezin, je klas, je werkomgeving, je vakantie.

Dat mag ook naar voren komen in mijn levensinvulling: HEERE, hoe wilt U mij gebruiken tot heil van anderen? Met mijn gaven en talenten en net behaalde diploma, in welke opleiding, welk beroep kan ik zoveel mogelijk voor anderen betekenen?

Vanuit Hem gebiedt God dat ik geduld met anderen heb. Zachtmoedigheid, verdraagzaamheid. In relaties. In steeds terugkerende contacten met klasgenoten en collega's. Geduld, verdraagzaamheid. Vanuit Hem gebiedt God mij om de schade van mijn naaste af te keren zoveel als mogelijk is. Schade aan zijn leven. Schade aan zijn geest en gevoel. Als iemand gepest word probeer dat af te wenden, te laten stoppen. Schade aan iemands ziel. Door te vermanen en te waarschuwen. Niet stil te zwijgen. Als ik zie dat iemand van God vandaan leeft, zijn ziel verwoest, anderen meeneemt en meetrekt: waarom vermaant u niet, waarom waarschuwt u niet? Zoek en vraag de HEERE: waar ligt de grens van mijn verantwoordelijkheid?

En vanuit Hem gebiedt God: doe uw vijanden goed. Om het heel toegespitst te maken: als iemand mijn huis invalt en inbreekt en mijn vrouw doodslaat, dan mag ik niet uit woede hem ook maar het minste schrammetje aandoen. Maar ik mag wel hem vasthouden en laten arresteren door de politie en hem voor de rechter laten komen. Ondertussen biddend: geef Heere dat hem dit tot inkeer mag brengen, tot berouw en wederkeer tot U.

Nou ja, dat kan natuurlijk nooit! Dat is waar. Maar dat geeft niet hoe dan Gods gebod verkeerd is, maar dat wij zo verkeerd zijn dat onze impulsen haaks staan op Gods goede gebod. Dat mijn impulsen en begeerten gedompeld moeten worden in Gods liefde. Want ik heb Zijn Zoon vermoord, ik heb Hem Zijn Zoon benadeeld, geschonden, geslagen, gespuugd en van het leven beroofd. Als God met mij gehandeld had zoals

ik met een ander zou doen? Hij met mij zou doen zoals ik met mijn vijanden zou doen? Maar God is goed en liefde! Hij heeft vijanden lief. Hij gaf Zijn Zoon voor vijanden.

Dit gebod is een spiegel: hoeveel heb ik nagelaten. Niet gedaan waarmee ik anderen had kunnen weldoen. Geen geduld gehad en verdraagzaamheid, maar ik was het zat. Niets gezegd toen iemand de weg naar het verderf verder inging. En iemand hoefde maar o zo weinig op me tegen te hebben, vijand was eigenlijk een groot woord, maar ik had het al helemaal gehad met hem of haar. Het is een tuchtmeester tot Christus. Om me in Hem te laten schuilen. Waar zou een mens blijven buiten Christus? Waar blijf je als je alleen nog maar het 6^e gebod voor God zou moeten verantwoorden? Hoe je omging met Zijn geschenk van het leven? Gods toorn zou moeten dragen over wat je met het leven omging?

En het is een gids. Om te leiden vanuit Christus op het bergpad van dit gebod. En Hij vormt naar Zijn beeld. Want ik hoor Stefanus bidden: vergeef het hun want zij weten niet wat zij doen. Hij bidt voor Zijn vijanden. En de vervolgte kerk doet het in Zijn kracht. Vervolgd, gemarteld, gepijnigd zoekt ze geen wraak, maar bidt ze getuigd ze voor haar vervolgers.

Amen